

De Brusselse Instellingen.

De lezer in maart 1990 informeren over de nieuwe Brusselse instellingen lijkt op het verkopen van vijgen na pasen. Nochtans geldt de stelling "al moei jij je niet met politiek, zij moeit zich wel met jou". Het gaat hier bovendien om een zeer complexe materie. Vandaar dat wij het toch nuttig vonden om ook onze duit in het zakje te doen. De gelegenheid bood zich aan in de figuur van Michiel Vandebussche die in de medewerkersvergadering van het RISO-team een even eenvoudige als heldere inleiding ten beste gaf. Ook kon hij reeds verslag uitbrengen van zijn eerste ervaring met de werking van deze nieuwe structuren. Als eerste opvolger binnen de socialistische fractie, zetelt hij in de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en in de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Hij weet dus waarover hij praat.

Er zijn 4 structuren die de gewest- en gemeenschapsmateries in Brussel behandelen. De kern wordt gevormd door de *Brusselse Hoofdstedelijke Raad*. Deze is samengesteld uit 75 leden. Daar komen ook 8 plaatsvervangers bij omdat de ministers van de Executieve (5) en de staatssecretarissen (3) vervangen worden door hun opvolgers. Deze plaatsvervangers zijn volwaardig lid van de Raad, behalve voor wat betreft het stemrecht in de plenaire vergadering. De Hoofdstedelijke Raad is het wetgevend orgaan voor alles wat de gewestmateries betreft.

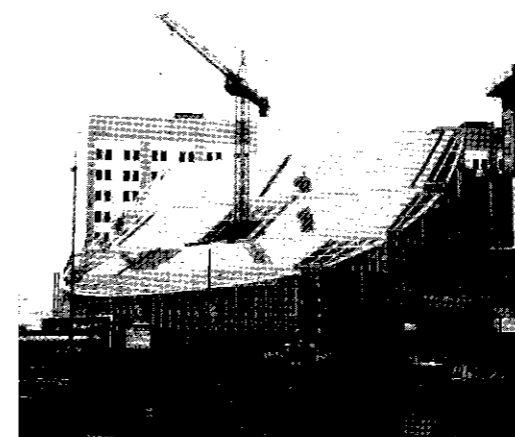
De leden van de Hoofdstedelijke Raad zetelen ook in twee andere organen: de *Vlaamse* en de *Franse Gemeenschapscommissie*. Elf Nederlandstalig verkozenen vormen samen met 3 plaatsvervangers de *Vlaamse Gemeenschapscommissie*. Deze commissies zijn bevoegd voor de kulturele en welzijnsaangelegenheden van hun respectievelijke gemeenschappen. Samen vormen zij een vierde orgaan, de *Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie*. Zij laat zich in met die aangelegenheden die voor de 2 gemeenschappen in Brussel gelden: de zgn. bicommunautaire materies.

Deze 4 organen hebben telkens een uitvoerend orgaan. Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Raad is dat de *Executieve*. Daarin zetelen de 5 ministers. De 3 staatssecretarissen zijn geen lid van de Executieve. Wel krijgen ze een aantal bevoegdheden toegeschoven. Het waarom daarvan moet men zoeken in een typisch Belgisch compromis.

De Executieve is quasi paritair samengesteld: er is 1 voorzitter (C. Picqué) en 2 Nederlandstalige en 2 Franstalige ministers. Daarmee is een oude eis van de Vlamingen gerespecteerd. Nu zijn er 2 Franstalige en 1 Nederlandstalige staatssecretaris. Langs Franstalige zijde kan men dus zeggen dat men "eigenlijk" 5 van de 8 posten bekleedt.

De Executieve van de Vlaamse Gemeenschapscommissie noemt men *het College*. Deze biedt de 2 Vlaamse ministers (R. Grijp en J. Chabert) onderdak. Er is een essentieel verschil met de tijd van de *Nederlandse Commissie voor de Cultuur* (NCC). Deze commissie bestond uit onrechtstreeks verkozenen vanuit de Agglomeratieraad en zij werkte zoals een OCMW. De Vlaamse Gemeenschapscommissie is een rechtstreeks verkozen orgaan met een dubbele structuur: de Raad die het legislatief werk levert en het College dat uitvoert. Zij doet wat de vroegere beleidsverantwoordelijken van de NCC deden. In dat College zetelt ook nog het Brusselse lid van de Vlaamse Executieve (H. Weckx). Hij woont de vergaderingen van het College bij met raadgevende stem. Dit laatste is een unicum in het Belgische politieke bestel: de instantie die de voordij heeft over de Vlaamse Gemeenschapscommissie zetelt rechtstreeks in het uitvoerend orgaan van die commissie. De Vlaamse Gemeenschapscommissie is een ondergeschikt bestuur. Dit is een essentieel verschil met de *Hoofdstedelijke Raad*. Deze laatste is een wetgevend orgaan dat gelijkwaardig staat naast het Nationaal parlement en de Vlaamse en

Franse gemeenschaps- en gewestraden. De Vlaamse Gemeenschapscommissie werkt binnen het kader van de Vlaamse dekreten. Weliswaar voorziet de "Brusselwet" dat de Vlaamse Raad bepaalde bevoegdheden delegeert naar de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Met name met betrekking tot de invulling van specifiek Brusselse situaties. De Vlaamse Raad hoeft dat evenwel niet te doen. Het hoogste gezag blijft de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse Gemeenschapscommissie situeert zich op het intermediaire niveau, tussen het locale, het gemeentelijke - waar nog altijd een cultuurbeleid gevoerd wordt - en het nationale niveau. deze situatie is, weliswaar in een totaal andere kontekst, vergelijkbaar met de positie van de provincies. Het bestaan van een provinciaal niveau compliceert de zaken in Brussel verder. De provincie Brabant beschikt in Brussel inderdaad over een aantal kulturele en welzijnsbevoegdheden. Misschien gaan deze bevoegdheden op termijn over naar de Gemeenschapscommissies. De wet voorziet daaromtrent als dusdanig niets.

De Brusselwetten hebben heel wat mechanismen ingebouwd opdat de beide kultureelgemeenschappen ten volle zouden betrokken worden bij de besluitvorming in Brussel. Er is geen gegarandeerde Vlaamse aanwezigheid in de Raad zelf. Daarvoor zijn verkiezingen bepalend (weliswaar op basis van ééntalige lijsten). Er zijn een aantal andere afspraken waarbij Vlamingen betrokken worden. Voor de werking van de Raad is er een griffier en een adjunkt griffier van de andere taalrol. Het

bureau is samengesteld uit tweederden Franstaligen, éénderde Nederlandstaligen. Deze verhoudingen vindt men in het kader van de politieke akkoorden ook terug op een aantal andere vlakken, bijvoorbeeld voor de aanwerving van personeel.

Uit de discussie.

Verhouding Vlaamse Gemeenschap - Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Zoals gezegd kan de Vlaamse Gemeenschap bepaalde bevoegdheden delegeren. De wet voorziet dat daar ook financiële middelen aan gekoppeld worden. Bij de voorbereiding van de begroting 1990 heeft de Vlaamse Executieve een bijkomende dotatie verleend van 30 miljoen bovenop datgene wat de NCC vroeger kreeg. Van de politieke optie zelf is nog niets in praktijk omgezet. Of het in de komende maanden of jaren effectief tot bevoegdheidsdelegaties zal komen, daar kan men op het ogenblik niet sluitend op antwoorden. Sommigen zeggen dat het gevaarlijk is om Brussel af te snijden van Vlaanderen. Als Brussel ook op het vlak van de gemeenschapsmateries teveel haar eigen potje kookt, dan gaat ze te sterk in de richting van een autonoom derde gewest. Anderen dan weer houden het bij volgende filosofie: we situeren ons wel degelijk in een algemeen beleid maar met specifieke regelingen omdat we als Vlamingen (1) in de minderheid zijn en ons (2) voor een aantal kulturele en welzijnsmateries konkurrentieel moeten opstellen. Of er tussen beide stellingen een compromis uit de bus zal komen blijft een open vraag.

Volgens M. Vandebussche zou het een goede zaak zijn mocht er bij de Vlaamse Gemeenschapscommissie op aangedrongen worden om een eigen dynamiek te ontwikkelen, om zelf initiatief te nemen in bepaalde concrete dossiers. Via een politiek debat zou men kunnen uitmaken of het interessanter is om één of andere bevoegdheid binnen de Vlaamse Gemeenschapscommissie te situeren of niet. Uiteraard moet dat gebeuren in overleg met de Vlaamse Gemeenschap want aan een verordening

moeten ook financiële middelen gekoppeld worden.

Van verordeningen en ordonnances.

De Vlaamse Gemeenschapskommissie kan via de eigen bevoegdheden verordeningen maken die dan wel niet mogen indruisen tegen de Vlaamse dekreten. Anderzijds, wanneer de Vlaamse Raad een bevoegdheid heeft gedelegeerd, dan kan de Vlaamse Gemeenschapskommissie een Vlaams dekreet voor Brussel specificeren. In tegenstelling tot de gewestmateries is de verankering van de gemeenschapsmateries met de Gemeenschappen groter. Maar ook inzake gewestmateries is de Brusselse autonomie een stukje beperkt. De wet voorziet dat het nationale parlement op het vlak van de internationale en hoofdstedelijke functies kan ingrijpen. De consequenties daarvan, de kosten met name die uit eventuele beslissingen voortvloeien (bvb infrastructuurwerken) moeten nationaal betaald worden.

In plaats van met dekreten werkt men in Brussel met ordonnances. Een ordonnantie kan een bestaande wet wijzigen of een totaal nieuw concept in de plaats stellen. Dat men van ordonnantie spreekt heeft te maken met de ganse discussie over de volwaardigheid van het Brussels Gewest. Men wilde Brussel niet totaal op gelijke voet stellen met de andere gewesten. (Vandaar het gebruik van een ander begrip. Ten gronde is de uitleg zeer

technisch en zaak van specialisten: een ordonnantie heeft geen kracht van dekreet omdat een dekreet niet kan getoetst worden aan de **Habilitatiewet**. Dat is de wet die met een bijzondere meerderheid de regionalisering heeft ingevoerd in Vlaanderen en Wallonië. een dekreet staat totaal los van enige controle op de konformiteit met de wet die de dekreten heeft mogelijk gemaakt. De ordonnances daarentegen kunnen getoetst worden aan de grondwettelijke bepalingen die de invoering van de Brusselse structuren regelen en aan de **Habilitatiewet**. De konformiteit aan deze wet kan door de rechtbanken behandeld worden.)

Vlaamse ambassadeurs.

Aan de orde is de invloed die Vlaamstaligen kunnen uitoefenen binnen de Executieve. Alle beslissingen moeten genomen worden bij consensus. Men kan dus niet tegen de Vlamingen in regeren. Anderzijds beschikt elke minister op grond van de bevoegdheidsverdeling over een stuk autonomie om zijn bevoegdheden uit te oefenen. Een minister kan evenwel bij elke andere minister een dossier *evoceren*. Met andere woorden vraagt hij in dat geval dat een zaak bediscussieerd wordt binnen de Executieve, waar de consensusregel geldt. Uiteraard kleven de kabinetten de taalrol aan van hun respectievelijke ministers. Nochtans zijn er in de kabinetten ook anderstaligen. Bijvoorbeeld is Jaak Van Grimbergen adjunct - kabinetchef van C. Picqué. Er zal een politieke praktijk moeten groeien waarbij de nederlandstalige ministers als het ware ambassadeurs moeten worden voor dossiers die Vlaamstaligen bij hun collega's aanbrengen.

Om het Vlaamse belang te bewaken zijn er nog ander controlemogelijkheden: binnen de werking van de Raad zelf. De raadsleden oefenen controle uit op het beleid van de Executieve via interpellaties, parlementaire vragen, mondelinge vragen. Om dergelijk optreden vanuit concrete situaties te voeden, is het goed dat men wat concrete dossiers naar de raadsleden trekt. (samenvatting:ast.)